

Gt

graafinen teollisuus ry

Vuosikertomus 2009

Vuosikertomus

2009

SISÄLLYSLUETTELO

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KEHITYS VUONNA 2009	
Yleinen taloudellinen kehitys	5
Graafinen teollisuus	6
Suhdannenäkymistä	8
Graafinen Teollisuus ry:n toiminta	
YLEISTÄ	9
EDUNVALVONTA	
Jakelu tärkeänä lenkinä painotuotteen kustannuskilpailukyvyssä	10
Tutkimussäätiöt	10
Ympäristölainsäädäntö	10
Print Power -projekti	10
Koulutusasiat	11
JÄSENPALVELUT	
Kirjanpainajan päivä	12
PK-toiminta	12
CRnet – graafisen alan ympäristötietopankki	12
Ympäristöryhmä	12
Toimintaympäristöä kuvaavat tiedot	12
Aronia-Gt yritysjärjestely-yhteistyö	13
Graafisen alan toimialastrategia	13
Painomaailma-lehti	13
KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ	
Intergraf.....	14
Pohjoismainen yhteistyö	14
TAVARANTARKASTAJAT	14
LIITON JÄSENISTÖ, HALLINTO JA TALOUS	
Jäsenistö	15
Vuosikokous	15
Hallitus	15
Vaalivaliokunta	15
Tilintarkastajat	15
Asiantuntijaryhmät	16
Liiton henkilöstö	17
Edustukset 2009	17
Liiton talous	17
LIITON JÄSENLUETTELO	18

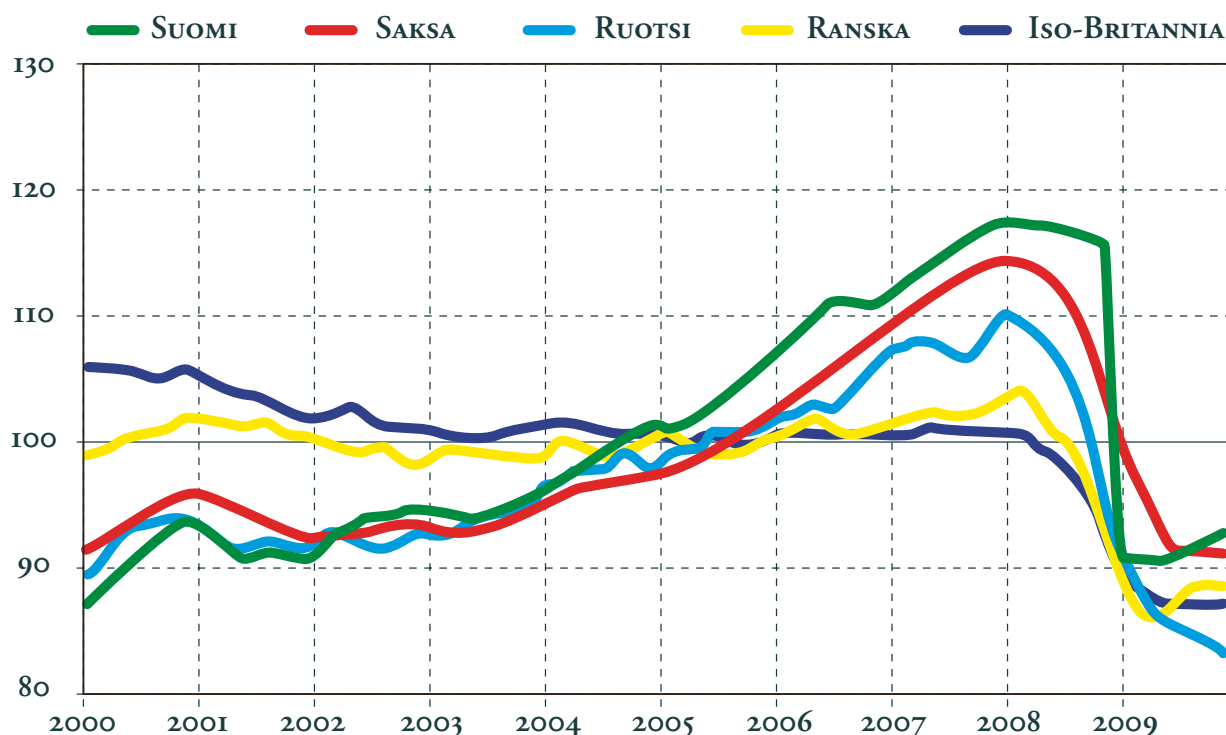
TOIMINTAYMPÄRISTÖN KEHITYS VUONNA 2009

Yleinen taloudellinen kehitys

1990-luvun alun laman jälkeen totuimme kansantaloutemme poikkeuksellisen voimakkaaseen ja pitkään kestäneeseen nousuun. Tämä nousuvaihe katkesi meillä kuitenkin jyrkästi vuoden 2008 lopulla. Tuoreimpien arvioiden mukaan bruttokansantuote supistui viime vuonna yli 7 prosenttia. Vaikka voimakkain kokonaistuotannon supistuminen näyttääkin pysähtyneen viime vuoden jälkimmäisellä puoliskolla, eivät talousasiantuntijat odota vielä tänä vuonna varsinaista talouden elpymistä. Eikä talouskasvun arvioida tulevina vuosina kasvavan läheskään samalla voimalla kuin taantumaa edeltäneenä aikana. Taloutemme syöksykierre liittyy kansainväliseen finanssikriisiin. Meillä pudotus oli kuitenkin erityisen raju. Valtiovarainministeriön raportti ”Julkinen talous tienhaarassa” toteaa: ”Menetimme vuoden 2009 toisen vuosipuoliskon aikana suurimmaksi osaksi sen kasvuetumme, jonka olimme onnistuneet koko vuosikym-

menen aikana kehittyneiden teollisuusmaiden keskiarvoon verrattuna kerryttämään. Samalla paljastui tuotantorakenteemme haavoittuvuus. Taantumun seurauksena osa tuotantokapasiteetista uhkaa jäädä pysyvästi pois käytöstä. Valtiovarainministeriön tuoreen keskipitkän ajan arvion mukaan Suomen kansantalous palaa vasta tämän vuosikymmenen puolivälin jälkeen tämän hetken arvion mukaiselle tuotantoresurssien täyskäyttöisyyttä vastaavalle kokonaistuotannon tasolle. Rakenteellisen työttömyyden kasvun ja tuotantokapasiteetin supistumisen seurauksena potentiaalisen tuotannon taso jää lisäksi selvästi alhaisemmalle tasolle kuin vielä vuoden 2008 syksyllä arvioitiin.”

Oheinen kuva näyttää selvästi, kuinka maamme teollisuustuotanto kasvoi muita maita voimakkaammin vuodesta 2002 alkaen. Kasvu taittui vuoden 2008 keväällä ja romahti täysin vuoden lopulla.

Kuva 1 Teollisuustuotannon trendi Suomi (BCDE), Saksa, Ruotsi, Ranska ja Iso-Britannia (BCD) 2000 – 2009, 2005=100, TOL 2008
Lähde: Tilastokeskus

Investointien volyyymi laski toisella vuosineljänneksellä 3,3 prosenttia vuoden takaisesta pitkän kasvujakson jälkeen. Rakennusinvestoinnit lisääntyivät, mutta sen sijaan kone-, laite- ja kuljetusvälineinvestointien volyyymi laski. ETLA:n ennusteen mukaan koko vuoden investointien kasvu jäi 1,7 prosenttiin.

Tullihallituksen mukaan ulkomaankauppa supistui voimakkaasti. Tuonnin arvo laski vuonna 2009 32 prosenttia ja viennin arvo laski 33 prosenttia. Viennissä oli eri tuoteryhmien välillä suuria eroja. Paperituotteiden vienti laski 24 prosenttia ja metallituotteiden peräti 45 prosenttia.

TNS Gallupin mukaan mediamainonnan määrä laski 17,5 prosenttia vuoden 2009 aikana. Aikakauslehdissä lasku oli 21,3 prosenttia ja sanomalehdissä 22,1 prosenttia. Televisiomainonta laski 11,6 prosenttia ja radiomainonta vain 1,7 prosenttia. Täten painetun viestinnän osuus mediamainonnasta laski 61,7 prosenttiin (65,5 prosenttia v. 2008).

Mediamainonta 2009

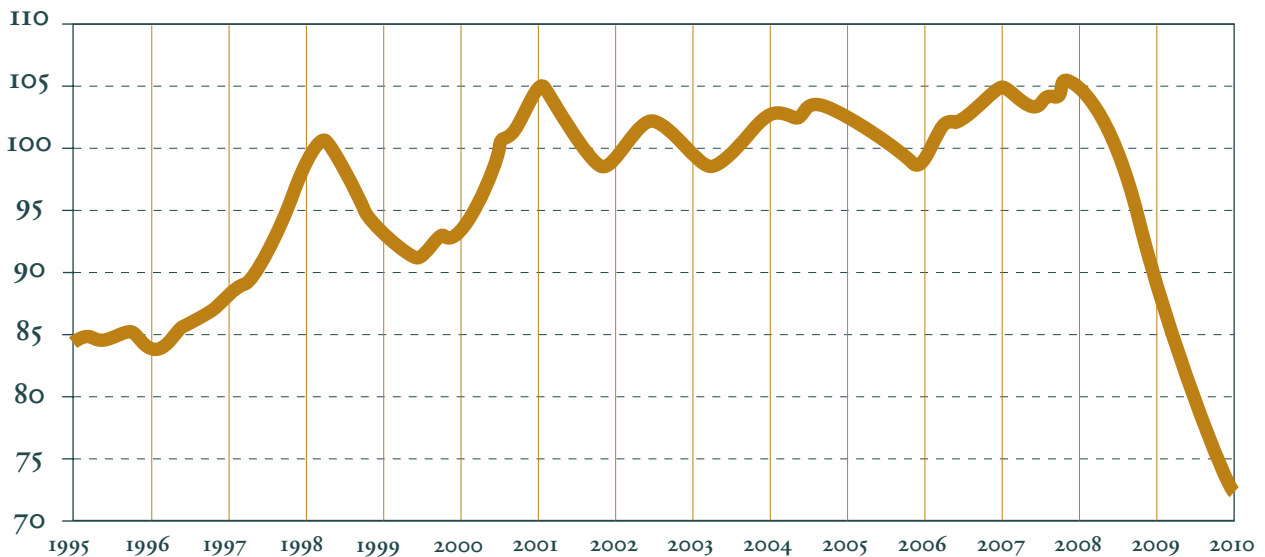
Euromäärän muutos	Tammi-joulukuu muutos %
Varsinaiset sanomalehdet	-22,1
Kaupunki- ja noutolehdet	-18,7
Aikakauslehdet	-21,3
Televisio	-11,6
Radiomainonta	-1,7
Ulkomainonta	-17,7
Elokuvamainonta	-20,6
Verkkomediamainonta	-3,7
Mediamainonta yhteensä	-17,5

Lähde: TNS Gallup

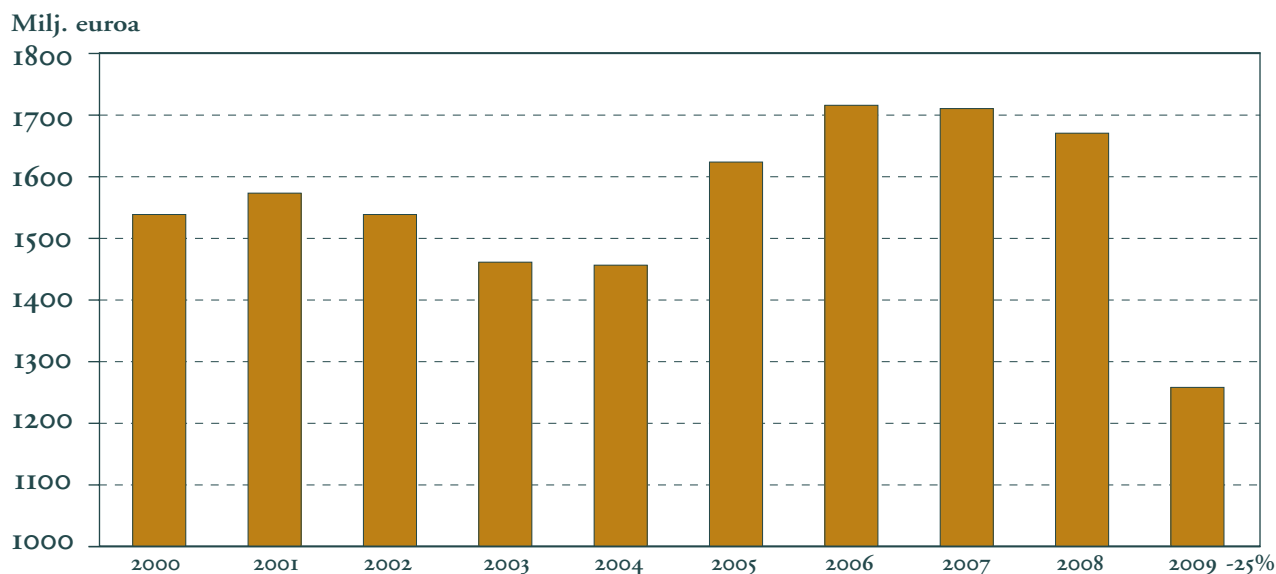
Graafinen teollisuus

Maamme graafinen teollisuus koki laman ensimmäiset merkit loppusyksystä 2008. Kuten muillakin teollisuusaloilla myös painamisessa pudotus oli hyvin voimakas. Aikaisempien taantumien aikana alamme tuotanto on yleensä laskenut useita toimialoja hitaammin. Nyt ei käynyt näin. Jo keväällä yritykset ja alallemme materiaaleja toimittava kauppa raportoi 20 – 25 prosentin volyymien putoamista verrattuna edellisvuoden vastaaviin kuukausiin. Sama kehitys näyttää jatkuneen läpi koko vuoden. Kysynnän voimakas lasku johti entistä kovempaan kilpailuun tarjolla olleista työtilauksista.

Tilastokeskuksen keräämiin tietoihin perustuva painamisen volyyymi-indeksi on nyt laskenut joulukuusta 2007 joulukuuhun 2009 peräti 33 pistettä. Vuoden aikana lasku oli vajaat 20 pistettä, jonkin verran materiaalien kulutuslaskujen laskua vähemmän. Kun samanaikaisesti painotöiden hintataso on laskenut, arvioimme koko toimialan liikevaihdon laskeneen noin 25 prosenttia vuonna 2009 verrattuna edelliseen vuoteen. Tällä alle 1,3 miljardin euron liikevaihtotasolla toimiala oli viimeksi vuonna 1994. Viidentoista vuoden rauhallinen kasvu romahti näin yhden toimintavuoden aikana. Pientä lohtua kehitykseen tuo se, että liukuvan 12 kuukauden indeksin muutos oli kesä-syyskuussa pienimmillään -21 pistettä, jonka jälkeen kehitys kääntyi ollen joulukuussa -17,3 pistettä.

Kuva 2 Painamisen volyyymikehitys v. 1995 – 2009, trendisarja, 2005=100. Lähde: Tilastokeskus

Kuva 3 Painamisen ja siihen liittyvien palvelujen liikevaihdon kehitys 2000 – 2009e. Lähde: Tilastokeskus (arvio 2009 Gt)

Toimintavuoden aikana lukuisissa alamme yrityksissä käytiin yt-neuvotteluja, joiden seurauksena henkilökunnan määrä laski aikaisempaa kehitystä selvästi voimakkaammin. Arvioimme yli 1.000 työpaikan kadonneen, mahdollisesti pysyvästi alaltamme. Todennäköisesti alan työllistämä henkilömäärä laski nyt alle 10.000 henkilöön. Samaan aikaan ei yritysten lukumäärissä ole tapahtunut yhtä suuria suhteellisia muutoksia, joten yrityskoko on entisestään pienentynyt. Jo pitkään on puhuttu tarpeesta ai-

kaansaada suurempia ja vahvempia yrityksiä, jotka paremmin selviävät suhdannevaihteluista. Viime vuoden kehitys ei tukenut tätä tavoitetta.

Alamme yrityksistä 31 haettiin vuoden 2009 aikana konkurssiin. Tämä on jonkin verran aikaisempia vuosia enemmän. Konkurssiin haettujen yritysten palveluksessa työskenteli kuitenkin vain 132 henkilöä, mikä on selvästi pidempiaikaista keskiarvoa pienempi luku.

	Oikeudelliset muodot yhteensä Yritysten lukumäärä	Henkilömäärä	Henkilöitä / yritys keskimäärin
2003	29	213	7,3
2004	22	114	5,2
2005	23	140	6,1
2006	18	315	17,5
2007	19	167	8,8
2008	21	287	13,7
2009	31	132	4,3

Konkurssiin menneet yritykset ja yritysten työllistämä henkilöstö vuosina 2003 – 2009. Lähde: Tilastokeskus

Alamme ulkomaankaupassa vuosi 2009 jää historiaan vuotena, jolloin kauppataase kääntyi negatiiviseksi. Painotuotteiden tuonnin arvo oli vientiä hieman suurempi. Tuonnin arvo laski 8 prosenttia 178 miljoonaan euroon. Vienti laski 35 prosenttia päättyen 171 miljoonaan euroon. Tämä tarkoittaa 94 miljoonan euron katoamista viennin takia alamme liikevaihdosta. Vuonna 2008 Venäjä nou-

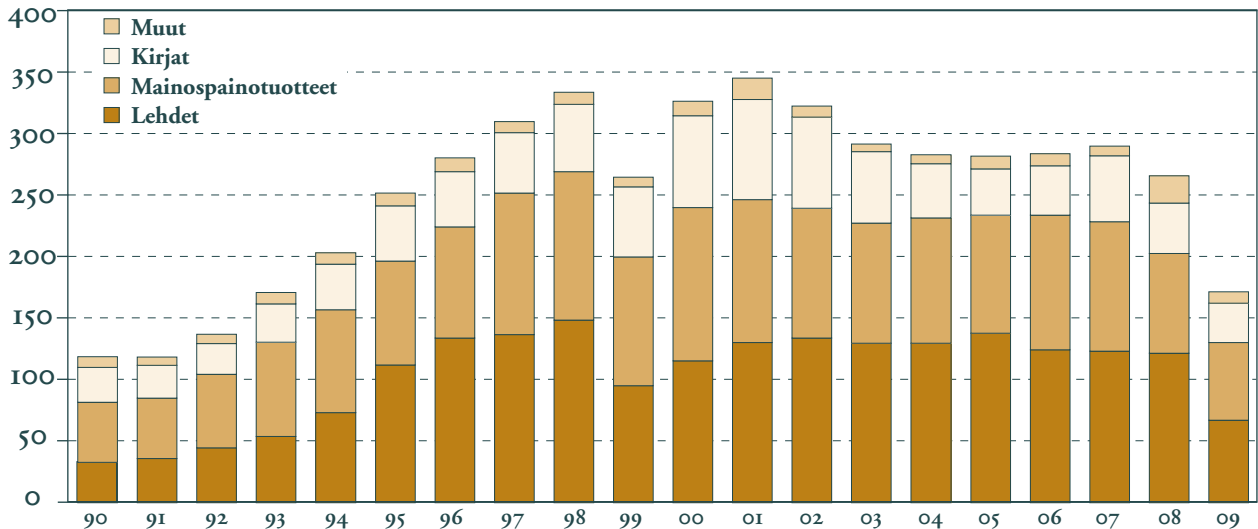
si suurimmaksi vientimaaksi ohi Ruotsin. Suurin viennin pudotus kohdistui Venäjään, jonka vienti laski 54 prosenttia. Ruotsin vienti laski 28 prosenttia, jonka seurauksena Ruotsi nousi takaisin suurimmaksi vientimaaksi. Vuonna 2001 painotuotteiden vienti edusti 22 prosenttia alamme liikevaihdosta. Tämä suhdeluku on nyt laskenut todella matalalle tasolle, 13 prosenttiin.

Erityisen huolestuttavana piirteenä ulkomaankaupassa huomattiin tuonnin selvä kasvu uusista Itä-Euroopan EU-maista. Tuonti Unkarista kasvoi 189 prosenttia, Puolasta ja Tsekeistä vajaat 90 prosenttia ja Viirosta 6 prosenttia. Puola nousi kolmanneksi suurimmaksi tuontimaaksi lähes 17 miljoonan euron arvolla. Perinteisesti suurin osa tuonnin arvosta on rakentunut kustannettujen painotuotteiden tuonnista. Nyt kuitenkin tuodaan yhä enemmän bulkki painotuotteita maahan pienentäen kotimaan tuotantoa. EU on myöntänyt 30 – 50 prosenttia investointitukia näille uusille jäsenmaille. Tämä on luonnollisesti parantanut niiden hintakilpailukykyä.

Viennin voimakkaan volyymin laskun lisäksi on vientiä harjoittavien yritysten tilannetta vaikeuttanut myös epäedullinen valuuttakurssikehitys, jonka myötä vientitöiden kannattavuus on entisestään heikentynyt. Tämän seurauksena vientiyritykset ovat aktivoineet kotimaan myyntiään.

Volyymien lasku on koetellut yrityksiä melko epätasaisesti. Vientiyritykset ovat olleet suuri kärsijäjoukko, mutta myös monet yleisarkkipainot ovat kokeneet jopa 50 %:n liikevaihdon laskuja. Koko alan kannattavuus tulee jäämään merkittävästi totuttua alemmalle tasolle.

Milj. euroa

Kuva 4 Graafisten tuotteiden vienti 1990-2009. Lähde: Ulkomaankauppatilasto, Tullihallitus

Suhdannenäkymistä

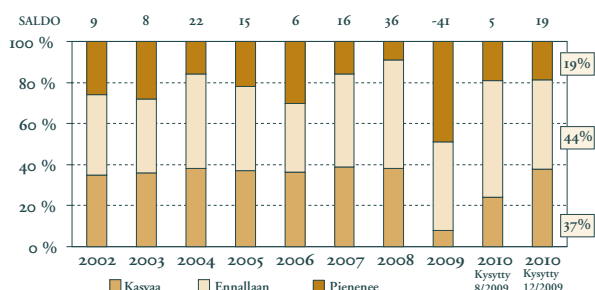
Yleisessä taloustilanteessa odotetaan kehityksen kääntyvän lievästi positiiviseksi. Alamme suhdanneodotukset ovat kuitenkin melko synkät. Helmikuussa EK:n julkaisema suhdannebarometri toteaa painamisen osalta suhdannetilanteen jatkuvan erittäin heikkona. Tuotanto ja hinnat pysyvät matalina ja henkilöstö vähenee yhä alkuvuoden aikana.

Mainostajien Liiton tammikuussa 2010 julkaisema mainosbarometri näyttää ensisilmäyksellä melko myönteistä. Kokonaissaldoluukuksi on saatu +19. Luku kertoo, että vastaajissa on 19 prosenttia enemmän mainostajia, jotka aikovat kasvattaa mainontaansa kuin niitä, jotka aikovat supistaa mainontaansa. Vastaava saldoluku oli elokuussa +5 ja vuosi sitten -41. Suhteellisen positiivinen saldoluku on

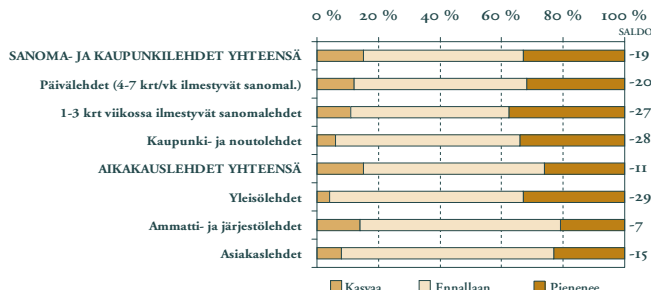
kuitenkin seurausta sähköisen mainonnan vahvasta kasvuo-dotuksesta. Sanomalehtimainonnan saldoluku on -19 ja aikakauslehtimainonnan -11. Osoitteellinen suoramainonta saa saldoksi +17 ja osoitteeton suora +4. Yleensä arkkipainoja työllistävän esitemedian saldoluku on tutkimuksessa -24. Tutkimusyhteenveto löytyy Mainostajien Liiton sivuilta <http://www.mainostajat.fi/mliitto/index.asp>.

Alamme yritysten odotukset alkaneelle vuodelle ovat hyvin varovaiset. Vielä ei ole näköpiirissä kysynnän kasvun käynnistymistä. EK:n suhdannekyselyn perusteella tuotanto-odotukset ovat edelleen negatiiviset. Esimerkiksi kysymykseen ”Tilaukset seuraavan 3 kk:n aikana” saatiin saldoluukuksi -28. Myös myyntihintojen ja kannattavuuden kehitystä arvioitiin negatiivisin saldoluvin. Yli puolet kyselyyn vastanneista yrityksistä arvioi henkilömäärän laskevan ja vain 3 prosenttia arvioi sen kasvavan.

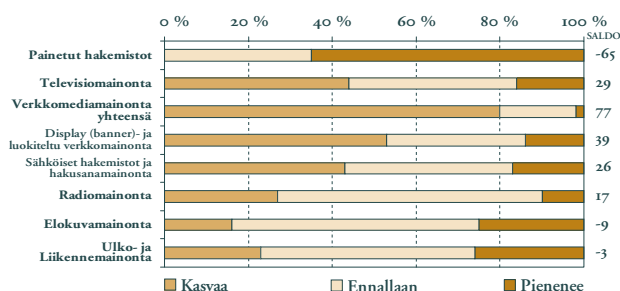
Markkinointiviestinnän panostusten kehittyminen vuonna 2010 vuoteen 2009 verrattuna

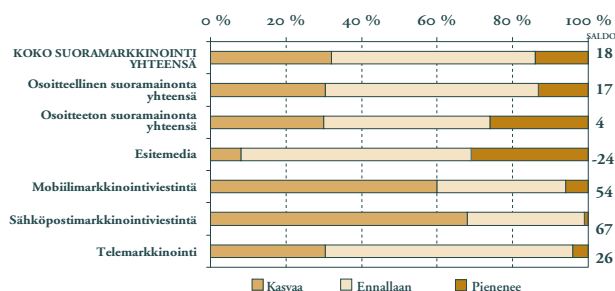
Eri mediaryhmien volyymien kehittyminen 2010 vs. 2009

Eri mediaryhmien volyymien kehittyminen 2010 vs. 2009

Eri mediaryhmien volyymien kehittyminen 2010 vs. 2009

Lähde: Mainostajien Liitto, Mainosbarometri 2010

GRAAFINEN TEOLLISUUS RY:N TOIMINTA

YLEISTÄ

Liiton vuoden 2009 toimintaa väritti kaksi toisistaan riipumatonta mutta alallemme voimakasta muutosvoimaa, median murros ja talouden taantuma. Median murroksessa on kyse siitä, että yleisö siirtyy yhä enemmän käyttämään sähköisiä tiedonvälityskanavia. Internetin palvelut kehittyvät voimakkaasti, sähköisten lukualustojen yleistyminen alkoi toden teolla Amazonin tuotua markkinoille Kindle-lukulaitteet ja sähkökirjojen verkkokaupan. Vielä eivät nämä sähköiset lukulaitteet ole rantautuneet merkittävässä määrin Suomeen, mutta Yhdysvalloista alkanut kehitys näyttää suuntaa tulevalle. Monelle alamme yritykselle tärkeä vuosikertomustuotanto on myös selvästi supistunut median murroksen ja taantumien yhteisvaikutuksesta. Monet yritykset yrittävät kiillottaa kuvaansa väittämällä, että he ympäristöystävällisistä ovat vähentäneet painotuotteiden volyymeja, vaikka kyse on pääosin kustannusten säästöstä.

Laskevien volyymien ja entisestään kiristyneen kilpailun seurauksena yritykset joutuvat tehostamaan toimintaansa ja supistamaan kapasiteettiaan mm. vähentämällä henkilökunnan määrää. Tämän kautta myös liiton jäsenmaksutuotot laskivat vuoden 2009 aikana ja tulevat edelleen laskemaan. Liiton tulee siis entistä tarkemmin fokusoida ja tehostaa omaa toimintaansa palvelemaan jäsenyritystensä intressejä.

Osana toiminnan tehostamista on myös syksyllä alkanut, koko VKL-liittoyhteisön toimintojen kehittäminen entistä kustannustehokkaammaksi ja jäsenkenttää paremmin palvelevaksi kokonaisuudeksi. Tämä kehitysprosessi valmistuu kevään 2010 aikana.

EDUNVALVONTA

Jakelu tärkeänä lenkinä painotuotteen kustannuskilpailukyvyssä

Kohtuulliset jakelukustannukset ovat elinehto suurelle osalle painotuotteita. Tämä koskee niin tilattavia sanoma- ja aikakauslehtiä kuin myös mainosjakelua. EU-direktiivin käynnistämä postilainuudistustyö on edennyt loppusuoralle. Liittomme on edustettuna työryhmässä, jonka laatiman lakiehdotuksen tulee olla valmis maaliskuussa 2010. Tätä kirjoittaessa on edelleen ratkaisematta kysymys, kuinka haja-asutusalueiden jakelukustannukset tulee rahoittaa. Kilpailu suurissa kaupungeissa tulee laskemaan näiden alueiden jakeluhintoja, jolloin haja-asutusalueiden jakelun rahoittaminen tulee ongelmalliseksi.

Liitto jatkoi yhteistyötä Itellan kanssa Grapo-ryhmässä. Kulunut vuosi oli yhteistyössä aikaisempia vuosia rauhallisempi. Jakeluun liittyvissä kysymyksissä ei pinnalla ollut suuria ristiriitoja. Syyskuussa FinnGraf-messujen yhteydessä järjestettiin ensimmäinen avoin Grapo-seminaari, jossa Itella tiedotti omista kehityshankkeistaan sekä tulevista tuotepalveluratkaisuistaan. Tilaisuus keräsi kohtalaisen edustavan joukon lähinnä aikakauslehtipainajia ja postittajia. Vaikka yhteistyö jakelukysymyksissä on sujunut rakentavassa hengessä, seuraa liitto huolestuneena Itellan pyrkimyksiä tulla yhä vahvemmin mukaan painotuotteratkaisuillaan, joissa he tarjoavat yhtenä pakettina painamisen ja jakelun.

Tutkimussäätöt

Alamme kaksi tutkimussäätöä, Graafisen tekniikan tutkimussäätö ja Viestintäalan taloudellinen tutkimussäätö on päätetty yhdistää Viestintäalan tutkimussäätöksi. Tutkimustoiminta kehittyy yhä enemmän prosessiksi, jossa teknologinen ja tuote- ja palvelukonseptien sekä liiketoiminnan kehitystoiminta tapahtuu rinnakkain osin samoissa tutkimushankkeissa. Tällöin ei ole myöskään perusteltua ylläpitää kahta erillistä säätöä. Yhdistymistä valmistelleessa työryhmässä ja säätöiden hallituksissa ovat

liittomme edustajat ajaneet vahvasti painetun viestinnän tutkimusta ja tuotekehitystä turvaavien sääntöpykälien keskeistä merkitystä. Uusi yhdistetty säätö aloittanee toimintansa syksyllä 2010.

Ympäristölainsäädäntö

Teollisuuden päästödirektiivin (IED) käsittely eteni EU:n parlamentissa ja ministerineuvostossa. Direktiiviehdotus sisältää lupamenettelyn yleiset periaatteet sekä sateenvarjon toimialakohtaisille vaatimuksille, kuten haihtuvien liuotimien teollisen käytön päästöille. Graafista teollisuutta koskeviin toimialakohtaisiin vähimmäisvaatimuksiin direktiivi ei ole tuomassa kiristyksiä. Sen sijaan mm. parhaan käytettävissä olevan tekniikan ja ns. Bref-asiakirjojen sitovuutta ollaan lisäämässä ympäristöluvituksessa.

Suomessa yritysten kannalta tärkeä muutoshanke, jätelain kokonaisuudistus saatiin kertomusvuonna loppusuoralle. Uudistuksen taustalla on EU:n jätehuollon puite-direktiivi. Muutoksia on odotettavissa mm. tuottajavastuun sääntelyyn ja sen valvonnan kehittämiseen. Rekisteröinti- tai tiedonantovelvoitteen laiminlyöville tuottajavastuun piiriin kuuluville tuottajille on ehdotettu määrättäväksi uusi laiminlyöntimaksu.

EU:n uusi aineiden ja seosten luokitusta, merkintöjä ja pakkaamista koskeva ns. CLP-asetus tuli voimaan tammikuun lopussa. Luokitukseen ja merkintään liittyvää lainsäädäntöä tulee soveltaa aineisiin viimeistään 1.12.2010 ja valmistaisiin viimeistään 1.6.2015 mennessä. Näihin päivämääriin saakka on mahdollista käyttää nykyisiä säännöksiä ja luokitella, pakata ja merkitä kemikaalit nykyisen sääntelyn mukaisesti.

Print Power -projekti

Euroopan hienopaperinvalmistajien liiton CEPI-Finen aloitteesta on käynnistetty yhteiseurooppalainen projekti Print Power www.printpower.eu. Projektin tavoitteena on jakaa tietoa painotuotteen tehokkuudesta mainosvälineenä sekä valistaa painotuotteen tilaajia ja suurta yleisöä paino-

tuotteen ympäristövaikutuksista. Projektin ympäristöosio on saanut nimekseen Two Sides www.twosides.info. Euroopan projektioorganisaatio pyysi Suomessa metsäteollisuusyhtiö UPM:ää kutsumaan koolle painotuotteen arvoketjussa mukana olevat tahot pohtimaan Suomen Print Power -projektin perustamista. Suomen ryhmä kokoontui vuonna 2009 kaksi kertaa ja mukana olleet tahot kannattavat hankkeen käynnistämistä maassamme. Projektin konkretisointia jatketaan myönteisessä hengessä. Liitolla tulee olemaan keskeinen asema Suomen projektin toteutuksessa. Projektin tavoitteena on lisätä painotuotteiden suosiota sekä kasvattaa painetun median osuutta mainoskaskusta.

Koulutusasiat

Graafinen Teollisuus osallistui aktiivisesti yhdessä Viestinnän Keskusliiton kanssa alan koulutuksen kehittämiseen. Alalla on edustus Metropolia Ammattikorkeakoulun mediatekniikan neuvottelukunnassa, Helsingin tekniikan alan oppilaitoksen Käpylän koulutusyksikön painoviestintäalan neuvottelukunnassa sekä opetushallituksen asettamassa painoviestinnän tutkintotoimikunnassa.

Näyttötutkinnot

Vuoden 2009 aikana hyväksyttiin hieman edellisvuotta enemmän näyttötutkintoja. Varsinkin painopinnanvalmistajien näyttötutkintojen määrä kasvoi merkittävästi. Pienenä huolena on suoritettujen erikoisammattitutkintojen määrän selvä pieneneminen.

Vuodesta 1995 on aikuiskoulutuksena suoritettuja tutkintoja hyväksytty yhteensä 2 423 kappaletta. Näistä lähes puolet on ollut painopinnanvalmistajan ammattitutkintoja. Digitaalipainajan ammattitutkinnosta on hyväksytty yhteensä 29, joista viime vuonna 9 kappaletta.

Vuoden aikana hyväksyttiin ja julkaistiin digitaalipainajan, painopinnanvalmistajan, painajan sekä jälkikäsitteilykoonehoitajan ammattitutkintojen perusteet. Perusteissa on otettu huomioon tekninen kehitys sekä yritysten tarpeet.

Opetushallitukselle jätetyssä esityksessä tutkintojen perusteet vastaavat nykyistä paremmin käytännön työprosesseja. Perusteet ovat myös joustavampia, jotta ne paremmin

soveltuvat työelämän muutoksiin ja mahdollistavat tutkinnon osien monipuolisemman yhdistelemisen.

Faktorin erikoisammattitutkinto

Syksyllä 2009 alkoi jo kolmas AEL:n järjestämä uusi Faktorin erikoisammattitutkintoon tähtäävä koulutus. Koulutus on osoittautunut erittäin suosituksi täydennyskoulutusmuodoksi. Tällä kurssilla aloitti 20 alamme ammattilaista nämä jatko-opinnot. Ensimmäisen kurssin syksyllä 2007 aloitti 31 ja toisen 16 opiskelijaa. Faktorin erikoisammatti-tutkinto ja valmistava koulutus antavat valmiudet toimia erilaisissa yrityksen yhteys-, myynti- ja markkinointitehtävissä sekä graafisen alan tuotannon esimiehenä ja asiantuntijana.

Ammatillinen peruskoulutus

Ammattikorkeakoulupohjaisessa graafisen ja viestintätekniikan opintosuuntien ensisijaisten hakijoitten määrä jäi selvästi alle aloituspaikkojen määrän. Aikaisempina vuosina on alan koulutukseen ensisijaisesti hakevia ollut aloituspaikkoja enemmän. Samanlainen kehitys oli myös toisen asteen koulutukseen hakeutuvilla. Tässä varsinkin peruskoulupohjalta hakevien osalta muutos oli todella merkittävä. Kolmen edellisvuoden aikana jatkunut positiivinen kehitys katkesi vuonna 2009, kun pudottiin lähes 140 ensisijaisen hakijan tasosta noin 80 hakijan tasoon per 100 aloituspaikkaa.

Muutama vuosi sitten järjestettiin, ensin Keski-Suomen alueella, ja sen hyvien kokemusten innoittamana valtakunnallinen Imago-hanke. Hankkeessa kerrottiin peruskoulun viimeisillä luokilla oleville alan työmahdollisuuksista ja ammateista sekä järjestettiin vierailukäyntejä alan yrityksiin. Kampanjoinnin seurauksena hakijamäärät kasvoivat hyvin ja toisaalta nyt, kun tätä työtä ei ole jatkettu konkreettisesti tasolla, näkyy se hakijamäärissä. Alan järjestöt tulevat yhdessä opetusviranomaisten ja alan koulujen kanssa aloittamaan uuden selvityksen, jossa pyrkimyksenä on kehittää myös alan ammattikoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä. Tavoitteena on ensimmäisessä vaiheessa kehittää koulutusta ja opettajien työelämätuntemusta ja toisessa vaiheessa käynnistää uusi nuorisolle suunnattu kampanja alamme koulutuksen suosion nostamiseksi.

JÄSENPALVELUT

Kirjanpainajan päivä

Kirjanpainajan päivä järjestettiin 23.9. Jyväskylän Laaja-vuorella. Tämänkertaisen seminaarin teemana oli ”**Alan oman brandin vahvistaminen**”. Monipuolinen asiaohjelma tiiviissä paketissa sai paljon positiivista palautetta:

”Erinomainen forum tavata kollegoja ja kuunnella mielenkiintoisia esityksiä.”

”Aivan erinomainen kokonaisuus, kyllä kannatti osallistua.”

”Paras anti moneen vuoteen. Hyvä ja vaihteleva ohjelma, esitykset sopivan mittaisia.”

Viime vuosina Kirjanpainajan päivän osallistujamäärä on vaihdellut sadan ja runsaan sadanviidenkymmenen välillä. Nyt tilaisuuden annista pääsi nauttimaan hieman alle 120 henkilöä.

PK-toiminta

Liiton PK-toimintaa koordinoi PK-johtokunta. Pk-johtokunta toimii aktiivisena keskustelu- ja ideointifoorumina nostaten esiin Pk-yritysten kannalta keskeisiä kysymyksiä. Toimintavuoden aikana käsiteltyjä kysymyksiä oli mm. alan imagon vahvistaminen, Itellan tarjoamat painopalvelut ja yhteistyö Kirjapainoteollisuuden työnantajaliiton KTT:n kanssa.

Toukokuun lopulla järjestettiin ensimmäinen KTT:n kanssa yhteinen alamme PK-yrityksille suunniteltu PK-päivä Turussa. Tilaisuudessa oli edustettuna noin parikymmentä PK-yritystä. KTT on jo vuosia järjestänyt vastaavia tilaisuuksia ja myös nyt pääosa paikalla olleista edusti KTT:n jäsenkuntaa. Tavoitteena on rakentaa tästä vuotuinen yhteinen tapahtuma ja odotammekin huhtikuun 23.–24. päivinä runsasta osanottoa Tampereella pidettävään tilaisuuteen.

CRnet – graafisen alan ympäristötietopankki

Kertomusvuonna käynnistettiin yhteistyöhanke CRnet Oy:n kanssa graafisen teollisuuden ympäristötietopan-

kin kehittämiseksi. Liiton ympäristöryhmä laajennettuna toimi projektin kehitysryhmänä. Projektissa rakennetaan tietopankkia, joka sisältää perustiedot alan materiaalien ja prosessien ympäristövaikutuksista sekä ympäristö-terveys-turvallisuus lainsäädännön ja sen seurannan että uutiskirjeen. Tietokanta ei valmistunut alkuperäisen aikataulun mukaisesti vielä syksyllä. Tarkoituksena on lanseerata maksullinen palvelu liiton jäsenistölle vuoden 2010 aikana. Kehitystyössä on pyritty huomioimaan koko VKL-yhteisön tarpeet. Ympäristökysymysten ja vastuullisen liiketoiminnan tärkeys kasvaa kaikissa toiminnoissa. Tavoitteena on, että palvelua voisivat hyödyntää koko yhteisön jäsenistö.

Ympäristöryhmä

Liiton ympäristöryhmä kokoontui kertomusvuonna kahdesti. Ajankohtaisten lainsäädäntöhankkeiden lisäksi koottiin argumentteja graafisen teollisuuden ympäristöviestinnän tarpeisiin sekä seurattiin tutkimusta ja standardointia liittyen painotuotteen hiilijalanjälkeen.

Lisäksi ympäristöryhmä otti kantaa Viestinnän Keskusliiton tekeillä oleviin ympäristölinjauksiin. Linjausten tarkoituksena on koota kokonaiskuva viestintäalan ympäristövuoteesta sekä määritellä tavoitteet ja toimenpiteet ympäristökysymyksissä niin koko toimialalle ja yrityksille kuin alan liitoillekin.

Toimintaympäristöä kuvaavat tiedot

Poikkeuksellisen nopeasti edennyt taantuma asetti normaalia suurempia haasteita ajantasaisen toimialatiedon keräämiselle ja välittämiseksi. Tilastokeskus raportoi volyymi- ja liikevaihtomuutoksista indeksinä kohtuullisella viiveellä, mutta esimerkiksi yritysten tiedoista kerättyä koko toimialan edellisen vuoden liikevaihtoa ja kannattavuuslukuja joutuu odottamaan aina joulukuun loppupuolelle asti. Kesällä saadaan keskeisistä luvuista ennakkotieto.

Liitto laati esityskalvomuotoisen toimialan tilannekatsausraportin kuvaamaan tuoreinta tietoa alasta. Raportti päivitetään noin kahden kuukauden välein ja julkaistaan suppeassa muodossa verkkosivujemme avoimella alueella ja kokonaisuudessaan jäsensivuilla. Raportti kertoo mm. yritysrakenteesta, liikevaihdon kehityksestä mukaan lukien arvion kuluvan vuoden toteutuvasta liikevaihdosta, tiedot

ulkomaankaupasta ja alan yritysten konkurseista.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK jatkoi suhdannetiedustelujen keruuta ja suhdannebarometrien julkaisemista. Laajemmat suhdannebarometrit julkaistaan neljännesvuosittain ja suppeammat suhdannekyselyt kuukausittain. Kuukausikyselyjen raportit löytyvät myös liiton verkkosivujen jäsensivuilta. Yhteistyössä EK:n kanssa seuraamme ja muokkaamme kyselyyn osallistuvaa yritysjoukkoa vastaamaan mahdollisimman kattavasti alamme yritysrakennetta.

Keskeisin katsaus alan talouden kehitykseen löytyy Turun Kauppakorkeakoulun BID-ryhmän laatimasta alan taloustilastosta. Taloustilasto kattaa graafisen teollisuuden lisäksi myös osiot sanomalehti- ja kirjankustannustoiminnasta. Tilasto antaa hyvän kokonaiskuvan alan yritysraakenteesta sekä yritysten taloudellisesta kehityksestä. Varsinaisen tilastokirjan lisäksi tutkijat laativat kalvoaineiston sekä syvemmin alan tilannetta arvioivan artikkelin. Taloustilasto on pyrittävä saamaan valmiiksi viimeistään elokuun loppuun mennessä toimimaan taustamateriaalina yritysten seuraavan toimintavuoden suunnittelussa. Kalvosarja ja artikkeli valmistuvat alkusyksystä. Yhtenä ongelmana on taloustilastossa mukana olevien yritysten suppeahko määrä. Tutkijoilla on ollut suuria vaikeuksia saada kattavan yritysjoukon tiedot mukaan tilastoon. Taloustilaston valmistuminen kesän aikana edellyttää alan yrityksiltä yhteistyötä tilinpäätösten ja vuosikertomusten lähettämisessä hyvissä ajoin tilaston tekijöille.

Alamme tukkukauppaa edustavan Teknisen kaupan liiton, Graftek-jaoksen kanssa on kehitetty yhteistyötä tavoitteena tiedonvaihto ja yhtenäisten tilastotietojen käyttö. Graftek-jaoksen kanssa järjestettiin keväällä suhdannepaneeli, jossa käsiteltiin toimialan tilaa ja kehitystä.

Keräämämme tilastotiedot ovat jäsenyritysten käytettävissä liiton verkkosivujen kautta.

Intergraf laati vuotuisen maksullisen tilastokirjan ”The Evolution of the European Graphic Industry”, joka on tilattavissa Intergrafin sivuilta. Liitto palvelee jäsenyrityksiään Euroopan maiden alan tilastoihin liittyvissä kysymyksissä.

Aronia-Gt yritysjärjestely-yhteistyö

Pitkään on toimialalla puhuttu tarpeesta kehittää yritys-rakennetta kohti pienempää määrää nykyistä elinkelpoisempia yrityksiä. Edesauttaakseen tätä toimintaa liitto solmi yhteistyösopimuksen Aronia Group Oy:n kanssa. Aronia on yksi maamme suurimmista erityisesti PK-sektorin yritys-järjestelyihin erikoistuneista yrityksistä. Liiton verkko-

sivuilla on oma yritys-järjestely-sivusto, jossa esitellään tätä palvelumuotoa sekä julkaistaan yleiset tiedot myynnissä olevista yrityksistä sekä kuvaus halutuista ostokohteista. Toiminnan tukena on vaitiolosopimuksen tehnyt liiton kokoama asiantuntijaryhmä.

Graafisen alan toimialastrategia

Viestinnän Keskusliitto laati talven 2008 – 2009 aikana viestintäalan tulevaisuusstrategian. Jatkona tälle käynnistettiin syksyllä painotoimialan strategiatyö, jonka tavoitteena on laatia graafiselle teollisuudelle pk-teollisuuden tarpeet huomioon ottava konkreettinen ja selkeästi viestittävä toimialastrategia, joka herättää yritykset miettimään niiden asemaa ja tulevaisuutta jatkuvasti muuttuvassa tilanteessa. Tavoitteena on strategiatyö, joka antaa vastauksen kysymykseen: mitä alan yritysten on seuraavien vuosien aikana tehtävä selviytyäkseen?

Painomaailma-lehti

Lehteä kustantaa Markkinointiviestintä Dialogi Oy yhteistyösopimuksen mukaisesti. Lehteä on uudistettu ja kehitetty määrätietoisesti toimintavuoden aikana. Lehdelle on luotu eri osakokonaisuuksista rakentuva rakennerunko ja nuorekas ulkoasu. Lehden toimitusneuvosto on kokoon-tunut aktiivisesti suunnitellen jokaiseen numeroon hyvän ja mielenkiintoisen sisällön. Lehti on saanut paljon kiitosta mielenkiintoisesta ja pirteästä sisällöstään.

Korkeasta laadusta huolimatta lehden ilmoitusmyynti oli selvä pettymys. Talouden taantuma karkotti suuren määrän perinteisiä ilmoittajia. Yhtenä selvänä ilmoitusmyyntiä vaikeuttavana tekijänä on pienellä toimialalla ilmestyvät useat kilpailevat lehdet.

Painomaailma-lehti on mukana Eurographic Press (EP) yhteenliittymässä, johon kuuluu 16 eri maiden alamme ammattilehteä. Monen vuoden hiljaiselon jälkeen käynnistettiin yhteistoiminta uudelleen vuonna 2009. EP toimii nyt aktiivisena tiedonvälityskanavana järjestäen yhteisiä lehdistötöilaisuuksia ja tutustumiskäyntejä. EP-toiminnan kautta Painomaailma-lehteen saadaan enemmän mielenkiintoista kansainvälistä aineistoa jatkossa.

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Intergraf

Intergraf on eurooppalaisten painoalan järjestöjen kattojärjestö. Sen pääasiallisena tehtävänä on edistää ja valvoa alan etuja, hoitaa tiedottamista ja pyrkiä parantamaan alan kilpailukykyä mm. edistämällä verkottumista. Intergraf vastaa myös alan edunvalvonnasta EU:n suuntaan.

Intergrafin yleiskokous pidettiin kesäkuussa Ateenassa. Liittoa kokouksessa edusti puheenjohtaja Matti Uuttu sekä johtaja Lasse Krogell. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräisten vuosikokousasioiden lisäksi painotuotteen ympäristökysymyksiä, alan kilpailukykyä sekä luotiin katsaus jäsenmaiden alan tilanteeseen.

Ylimääräinen yleiskokous pidettiin marraskuussa Brysselissä. Kokouksessa päätettiin uusista jäsenmaksuperusteista sekä vuosien 2010 ja 2011 alennetuista jäsenmaksuista johdettujen jäsenmaitten tiukasta taloustilanteesta.

Intergrafin johtajiston kokous pidettiin elo–syyskuun vaihteessa Tukholmassa. Kokouksen asialistalla oli aina ajankohtaisten ympäristökysymysten lisäksi mm. osaaminen ja koulutuskysymykset sekä Print Power -projekti ja yleiskeskustelu, kuinka alan liittojen tulee kehittää ja fokuroida toimintaansa tiukkenevassa taloustilanteessa. Yhtenä keskustelunaiheena liittotoiminnan kehityksessä oli maksullisten palvelujen lisääminen.

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaisten alan liittojen yhteistyö on kehittynyt erittäin positiivisessa hengessä. Toimintavuoden aikana pidettiin kolme työkokousta, joissa pääasiallisina teemoina on ollut ympäristökysymykset, eritoten hiililaskuri, osallistuminen Print Power -hankkeeseen, tilastoinnin yhtenäistäminen sekä vaikuttaminen Intergrafin suuntaan.

Ympäristökysymykset nähdään tulevaisuudessa entistä tärkeämpänä asiana painotuotteen yleisen imagon ylläpitämiseksi. Tähän liittyy myös läheisesti energiatehokkuus, jossa painoyritys voi samanaikaisesti parantaa ympäristövasuutaan sekä myös säästää omia valmistuskustannuksiaan. Näissä asioissa etenkin Tanskan liitto on tehnyt paljon työtä ja välittänyt tätä tietoa muille.

Ruotsin liitto GFF on jo muutaman vuoden ajan johtanut paikallista Print Power -teeman mukaista Power of Print -hanketta. Hankkeessa on kerätty suuri määrä materiaalia ja autenttisia kommentteja mainostajilta painotuotteen tehokkuudesta mainosvälineenä. Aineistoon voi tutustua osoitteessa: www.powerofprint.se.

Kahden vuoden välein järjestettävä Nordiska Grafiska Rådetin kokous pidetään syksyllä 2010 Suomessa.

TAVARANTARKASTAJAT

Graafisen alan tavarantarkastajina toimivat seuraavat henkilöt:

Paino-, repro- ja sitomotyöt sekä valmistusmateriaalit: faktori, HTT, Print Supervisor Pertti Koskinen, Helsinki

Graafisen teollisuuden koneet: HTT Pentti Aula, Haukipudas, koneenrakennusinsinööri Jukka Hänninen, Jyväskylä,

insinööri Ilkka Korppoo, Kuusamo, toimitusjohtaja Thorolf Sjölund, Kirkkonummi, insinööri Seppo Turja, Kotka ja tekninen johtaja, koneinsinööri Rauno J. Virtanen, Helsinki

LIITON JÄSENISTÖ, HALLINTO JA TALOUS

Jäsenistö

Graafinen Teollisuus ry:n jäsenmäärä oli kertomusvuoden lopulla 166. Jäsenluettelo on toimintakertomuksen liitteenä.

Liiton jäseniksi liittyivät vuonna 2009:

Oy Formato Print Ab, Porvoo
KBA Nordic A/S, Suomen sivuliike, Vantaa
Suomalainen Lehtipaino Oy, Kajaani

Seuraavien 19 yrityksen jäsenyys liitossa päättyi kertomusvuoden aikana:

Edita Kvaritto Oy, Helsinki
Grafimill Oy, Joutseno
Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä
Käpylä Print Oy, Vantaa
Kirjapaino Oy Merkur, Helsinki
Kirjapaino Oy Oma, Jyväskylä
Priimus Group Oy, Loimaa
Priimus Paino Oy, Loimaa
Printplan Oy, Degerby
Pyhäjokiseudun Kirjapaino Oy, Oulainen
Riihimäen Kirjapaino Oy, Riihimäki
Silkkipaino Kihlström Oy, Salo
Painopalvelu Sorvali Oy, Hämeenlinna
Speedmaster Oy, Helsinki
Tampereen Repropiste Oy, Tampere
Walki Oy, Valkeakoski
Werner Söderström Osakeyhtiö, Helsinki
Ylä-Satakunnan Sanomalehti Oy, Parkano
Ässäsitotjat Oy, Helsinki

Vuosikokous

Graafinen Teollisuus ry:n vuosikokous pidettiin kertomusvuoden huhtikuussa Helsingissä. Kokoukseen osallistui 25 jäsenyritysten edustajaa. Kokouksen puheenjohtajana toimi toimitusjohtaja Seppo Rantala. Vuosikokouksessa käsiteltiin ja hyväksyttiin sääntöjen määräämät asiat. Vuosikokousta edelsi seminaarilaisuus, jossa toimitusjohtaja Jarkko Viheriävaara, toimitusjohtaja Esa Saarinen ja johtaja Lasse Krogell esittivät ajankohtaiskatsaukset alan tilanteesta.

Hallitus

Vuosikokouksessa 1.4.2009 valittiin liiton hallituksen ero-
vuoroisista jäsenistä uudelleen kaksivuotiskaudeksi 2009 -
2010 toimitusjohtaja Jukka Ahokas (SLY-Lehtipainot Oy),
toimitusjohtaja Otto-Tuomas Laine (Binderman Oy), toi-
mitusjohtaja Jarmo Porkka (Sisäsuomi Oy), tekninen johta-
ja Hannu Saarnilehto (Sanomapaino Oy) ja toimitusjohtaja
Matti Uuttu (Otavan Kirjapaino Oy) sekä uutena jäsenenä
toimitusjohtaja Mikko Ilomäki (Erweko Painotuote Oy).

Hallitukseen kuuluivat lisäksi vuosiksi 2008 – 2009 va-
littuina toimitusjohtaja Jari Avellan (PunaMusta Oy), va-
ratoimitusjohtaja Heikki Ketonen (Hansaprint Oy), toi-
mitusjohtaja Esko Kinnunen (Suomen Graafiset Palvelut
Oy), toimitusjohtaja Osmo Latvala (Reilat Oy), DI Lasse
Mannila (Helprint Oy) ja toimitusjohtaja Juha Ruotsalai-
nen (Kustannus Oy Aamulehti).

Hallituksen valitsemana puheenjohtajana on toiminut
Matti Uuttu ja varapuheenjohtajina Osmo Latvala ja Lasse
Mannila.

Liiton hallitus piti kertomusvuoden aikana seitsemän
kokousta.

Vaalivaliokunta

Vaalivaliokuntaan valittiin liiton vuosikokouksessa halli-
tuksen puheenjohtaja Antti Haavisto (Hämeen Kirjapaino
Oy), toimitusjohtaja Timo Ketonen (Hansaprint Oy), toi-
mitusjohtaja Otto-Tuomas Laine (Binderman Oy) ja tekni-
nen johtaja Hannu Saarnilehto (Sanomapaino Oy).

Tilintarkastajat

Vuosikokouksen valitsemana tilintarkastajana on toiminut
kauppatieteiden maisteri Johanna Perälä, KHT ja varatilin-
tarkastajana tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers
Oy.

Asiantuntijaryhmät

PK-johtokunta

Liiton PK-johtokuntaan ovat kertomusvuonna kuuluneet hallituksen valitsemana puheenjohtajana toimitusjohtaja Osmo Latvala (Reilat Oy) sekä jäseninä toimitusjohtaja Jukka Juvonen (Libris Oy), toimitusjohtaja Esko Kinnunen (Suomen Graafiset Palvelut Oy), toimitusjohtaja Eero Kunnas (Finepress Oy), toimitusjohtaja Otto-Tuomas Laine (Binderman Oy), hallintojohtaja Miia Lehtinen (Hämeen Kirjapaino Oy), kirjapainonjohtaja Marcus Magnusson (Star-Offset Oy), toimitusjohtaja Mauri Reinilä (SOLVER palvelut Oy), toimitusjohtaja Jarkko Viheriävaara (Lönningberg Painot Oy) ja johtaja Lasse Krogell (Graafinen Teollisuus).

Grapo-ryhmä

Liiton ja Itellan väliseen yhteistyöryhmään ovat kuuluneet toimitusjohtaja Jari Avellan (PunaMusta Oy), varatoimitusjohtaja Heikki Ketonen (Hansaprint Oy), toimitusjohtaja Esko Kinnunen (Suomen Graafiset Palvelut Oy), vientipäällikkö Lasse Kosonen (Painotalo Auranen Oy), toimitusjohtaja Otto-Tuomas Laine (Binderman Oy), myyntijohtaja Kenneth Lehtola (Acta Print Oy), DI Lasse Mannila (Helprint Oy), kirjapainonjohtaja Esa Saari (Forssan Kirjapaino Oy) ja johtaja Lasse Krogell (Graafinen Teollisuus).

Ympäristöryhmä

Ympäristöryhmään ovat kuuluneet puheenjohtajana henkilöstön kehittämis- ja ympäristöpäällikkö Anne Mähönen (Hansaprint Oy) ja jäseninä ympäristöasiantuntija Satu Kaivonen (Sanomapaino Oy), kehitysjohtaja Juhani Korppi (Auraprint Oy), kehitysjohtaja Tarja Kyllönen (Helprint Oy), ympäristöasiamies Pertti Nyberg (WS Bookwell Oy), business controller Mika Ruuskanen (Edita Oyj), johtaja Lasse Krogell (Graafinen Teollisuus) ja kehityspäällikkö Jaana Villikka-Storm (Viestinnän Keskusliitto).

Aronia-Gt yritysjärjestely-yhteistyö

Asiantuntijaryhmään ovat kuuluneet toimitusjohtaja Otto-Tuomas Laine (Binderman Oy), yrittäjä Ville Mäki (Atao Konsultointi), DI Pekka Pätynen ja johtaja Lasse Krogell (Graafinen Teollisuus).

CRnet - graafisen alan ympäristötietopankki

Projektin kehitysryhmään ovat kuuluneet ympäristöasiantuntija Satu Kaivonen (Sanomapaino Oy), painoliiketoiminta- ja kehitysinsinööri Miika Kivistö (Suomen Lehtiyhtymä Oy), kehitysjohtaja Juhani Korppi (Auraprint Oy), kehitysjohtaja Tarja Kyllönen (Helprint Oy), henkilöstön kehittämis- ja ympäristöpäällikkö Anne Mähönen (Hansaprint Oy), ympäristöasiamies Pertti Nyberg (WS Bookwell Oy), business controller Mika Ruuskanen (Edita Oyj), toimitusjohtaja Matti Uuttu (Otavan Kirjapaino Oy), johtaja Lasse Krogell (Graafinen Teollisuus) ja kehityspäällikkö Jaana Villikka-Storm (Viestinnän Keskusliitto).

Graafisen alan toimialastrategia -projekti

Ohjausryhmään ovat kuuluneet toimitusjohtaja Seppo Aaltonen (Forssan Kirjapaino Oy), varatoimitusjohtaja Heikki Ketonen (Hansaprint Oy), toimitusjohtaja Esko Kinnunen (Suomen Graafiset Palvelut Oy), toimitusjohtaja Otto-Tuomas Laine (Binderman Oy), hallituksen puheenjohtaja Martti Lundström (Erweko Painotuote Oy), kirjaryhmän johtaja Antti Reenpää (Otava-Kuvalehdet Oy), toimitusjohtaja Jarkko Viheriävaara (Lönningberg Painot Oy) ja johtaja Lasse Krogell (Graafinen Teollisuus).

Työryhmään ovat kuuluneet toimitusjohtaja Jari Avellan (PunaMusta Oy), järjestöpäällikkö Heikki Helkavuori (TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto), toimitusjohtaja Mikko Ilomäki (Erweko Painotuote Oy), toimitusjohtaja Risto Lehto (Hämeen Paino Oy, Savon Paino Oy), toimitusjohtaja Mauri Reinilä (Solver Palvelut Oy), kehitysjohtaja Jukka Saariluoma (Hansaprint Oy), toimitusjohtaja Esa Saarinen (Heidelberg Finland Oy), johtaja Lasse Krogell (Graafinen Teollisuus) ja kehityspäällikkö Jaana Villikka-Storm (Viestinnän Keskusliitto).

Liiton henkilöstö

Graafisen Teollisuuden johtajana on toiminut diplomi-insinööri Lasse Krogell. Assistentteina ovat toimineet HSO-sihtööri Kaija Häkkinen ja yo-merkonomi, FKT Elina Penttilä, jotka ovat kuuluneet myös Viestinnän Keskusliiton henkilökuntaan.

Edustukset 2009

Liikenne- ja viestintäministeriön postityöryhmä: johtaja Lasse Krogell (Graafinen Teollisuus)

Metropolia Ammattikorkeakoulun mediatekniikan neuvottelukunta: toimitusjohtaja Mikko Ilomäki (Erweko Painotuote Oy) ja johtaja Lasse Krogell (Graafinen Teollisuus)

Painomaailma-lehden toimitusneuvosto: tutkija Hannele Antikainen (VTT), johtaja Lasse Krogell (Graafinen Teollisuus) ja kehityspäällikkö Jaana Villikka-Storm (Viestinnän Keskusliitto)

Säätiöt

Graafisen teollisuuden tutkimussäätiön hallitus: toimitusjohtaja Osmo Latvala (Reilat Oy), varajäsenenä toimitusjohtaja Otto-Tuomas Laine (Binderman Oy), toimitusjohtaja Timo Ketonen (Hansaprint Oy), varajäsenenä varatoimitusjohtaja Heikki Ketonen (Hansaprint Oy) ja DI Lasse Mannila (Helprint Oy), varajäsenenä tekninen johtaja Hannu Saarnilehto (Sanomapaino Oy)

Tekniikan museon säätiön valtuuskunta: DI, ekonomi Mikko Suotsalo

Viestintäalan taloudellisen tutkimussäätiön hallitus: toimitusjohtaja Osmo Latvala (Reilat Oy), varajäsenenä toimitusjohtaja Otto-Tuomas Laine (Binderman Oy) ja tekninen johtaja Hannu Saarnilehto (Sanomapaino Oy), varajäsenenä toimitusjohtaja Matti Uuttu (Otavan Kirjapaino Oy)

Viestinnän Keskusliiton

hallitus: toimitusjohtaja Osmo Latvala (Reilat Oy), toimitusjohtaja Matti Uuttu (Otavan Kirjapaino Oy) ja toimitusjohtaja Jarkko Viheriävaara (Lönnberg Painot Oy)

vaalivaliokunta: toimitusjohtaja Jari Avellan (PunaMusta Oy) ja toimitusjohtaja Otto-Tuomas Laine (Binderman Oy)

laaja johtoryhmä: johtaja Lasse Krogell (Graafinen Teollisuus)

Liiton talous

Liiton taloudesta on tehty erillinen tuloslaskelma ja tase, joista on annettu tilintarkastajien lausunto.

Graafinen Teollisuus ry:n jäsenluettelo 31.12.2009

A&R Carton Oy, Kauttua
Kustannus Oy Aamulehti, Tampere
Acta Print Oy, Tampere
Aikamedia Oy, Keuruu
Ajasto Osakeyhtiö, Vantaa
Allatum Oy, Pori
Art-Print Oy, Helsinki
Askonpaino Oy, Helsinki
Painotalo Auranen Oy, Forssa
Auraprint Oy, Turku
Binderman Oy, Espoo
Crown Pakkaus Oy, Helsinki
Dokument-Tarra Oy, Lappeenranta
Edita Oyj, Helsinki
Edita Prima Oy, Helsinki
Erikoispaino Oy, Helsinki
Eriksen Oy, Espoo
Er-Pakkaus Oy, Hyllykallio
Erweko Painotuote Oy, Helsinki
Esa Lehtipaino Oy, Lahti
Esa Print Oy, Lahti
Esan Kirjapaino Oy, Lahti
Eteenpäin Osakeyhtiö, Kotka
Etelä-Savon Viestintä Oy, Mikkeli
Ferag Suomi Oy, Helsinki
Finepress Oy, Turku
Oy Formato Print Ab, Porvoo
Ab Forsberg Rahkola Oy, Jakobstad
Forssan Kirjapaino Oy, Forssa
Oy Fram Ab, Vaasa
Gemalto Oy, Vantaa
Graficenter Oy, Helsinki
Gummerus Oy, Jyväskylä
Hansaprint Direct Oy, Vantaa
Hansaprint Oy, Turku
Heidelberg Finland Oy, Vantaa
Helprint Oy, Mikkeli
Hostmann-Steinberg Suomi Oy, Vantaa
Hufvudstadsbladet Ab, Helsinki
Hämeen Kirjapaino Oy, Tampere
Hämeen Paino Oy, Forssa
Hämeen Sanomat Oy, Hämeenlinna
Osakeyhtiö Hämeenkyrön Sanomat, Hämeenkyrö
Ikaalinen Oy, Ikaalinen
Ilkka-Yhtymä Oyj, Seinäjoki
Kirjapaino IL-MO, Ilmajoki
I-Print Oy, Seinäjoki
Jaakkoo-Taara Oy, Turku
Kirjapaino Jaarli Oy, Turenki
JCDecaux Finland Oy, Helsinki
Joutsen Media Oy, Oulu
Kaleva Oy, Oulu
Karisto Oy, Hämeenlinna
Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna
Sanomalehti Karjalainen Oy, Joensuu
KBA Nordic A/S, Suomen sivuliike, Vantaa
Kehitys Oy, Pori
Keski-Karjalan Paikallislehti Oy, Kitee
Keski-Pohjanmaan Kirjapaino Oyj, Kokkola
Keskisuomalainen Oyj, Jyväskylä
KM-Yhtymä Oy, Joensuu
Kirjapaino Koliprint Oy, Eno
Kotkan Kuvalaatta Oy, Pori
Kuva-Pirkka Oy, Tampere
Kyriiri Oy, Helsinki
Lalli Oy, Pori
Lapua-Säätiö, Lapua
Legenda Oy, Vantaa
Lehtikanta Oy, Kouvola
Lehtisepät Oy, Pieksämäki
Libris Oy, Helsinki
Oy Litoset Ab, Vaasa
Länsi-Savo Oy, Mikkeli
Sanomalehti Oy Länsi-Suomi, Rauma
Länsi-Uusimaa Oy, Lohja
Lönnerberg Painot Oy, Espoo
Merkopaino Oy, Helsinki
Müller Martini Oy, Helsinki
Norra Österbottens Tidningar, Jakobstad
Nykyypaino Oy, Vantaa
Oriveden Sanomalehti Osakeyhtiö, Orivesi
Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu
Paino- ja vedospalvelu Oy, Helsinki
Painojussit Oy, Kerava
Painokaksikko Oy, Helsinki
Painomiehet/Haipeli Oy, Oulunsalo
Painorauma Oy, Rauma
Oy Painotalo tt-urex Ab, Porvoo
Painoykkönen Ky, Oulainen
Paletti Oy, Hämeenlinna
Paperityö Oy, Helsinki
Papyrus Finland Oy, Vantaa
Pirkanmaan Lehtipaino Oy, Tampere
Planeetta 10 Oy, Helsinki
Plari Oy, Laitila
Pogostan Sanomat Oy, Ilomantsi
Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj, Joensuu
Pohjois-Suomen Media Oy, Rovaniemi

Pohjois-Suomen Paikallisuutiset Oy, Oulu
Pohjois-Suomen Sanomalehti Oy, Oulu
Polytypos Oy, Turku
Pressline Oy, Espoo
PS-Print Oy, Kemi
PunaMusta Oy, Joensuu
Pyhjärven Sanomat Oy, Pyhäsalmi
Pyhjärvisedun Paikallislehti Oy, Eura
Rauman Offsetpaino Oy, Rauma
Reijo Latvala Oy, Helsinki
Reilat Oy, Helsinki
Rovaniemen Painatuskeskus Oy, Rovaniemi
T.A. Sahalan Kirjapaino Oy, Helsinki
Saimaan Lehtipaino Oy, Lappeenranta
Salon Seudun Sanomat Oy, Salo
Sanoma News Oy, Helsinki
Sanomala Oy, Vantaa
Sanoma Oyj, Helsinki
Sanomapaino Oy, Kotka
Satakunnan Kirjateollisuus Oy, Pori
Satakunnan Painotuote Oy, Kokemäki
Savon Paino Oy, Varkaus
Oy Scanweb Ab, Kouvola
Kirjapaino Seppo Oy, Lappeenranta
Oy Sevenprint Ltd, Rovaniemi
Sisäsuomi Oy, Jyväskylä
SL-Mediat Oy, Tampere
SOLVER palvelut Oy, Anjalankoski
St Michel Print Oy, Mikkeli
Star-Offset Oy, Helsinki
Suomalainen Lehtipaino Oy, Kajaani
Suomen Graafiset Palvelut Oy Ltd, Kuopio
Suomen Lehtiyhtymä Oy, Tuusula
Suomen Paikallissanomat Oy, Tampere
Förlags Ab Sydvästkusten, Åbo
Syd-Österbottens Tidnings Ab, Närpes
Takon Kotelotehdas Oy, Tampere
Talentum Media Oy, Helsinki
Taloussanomat Oy, Helsinki
Tammersitomo Oy, Ylöjärvi
Tampereen Yliopistopaino Oy, Tampere
Tarratuote Oy, Tampere
Teollisuustarra Oy, Helsinki
Teroteam Oy, Mikkeli
Tornion Kirjapaino Ky, Tornio
Oy Trio-Offset Ab, Helsinki
TS-Yhtymä Oy, Turku
Turun Kirjansitomo Oy, Turku
Turun Offsetpaino Oy, Turku
Typostudio Oy, Helsinki
Tyrvään Sanomat Oy, Vammala
UPC Konsultointi Oy, Vaasa
Uudenkaupungin Sanomat Oy, Uusikaupunki
Uutisposti Ky Pasi Saajanlehto, Imatra
Vaasa Oy, Vaasa
Vammalan Kirjapaino Osakeyhtiö, Vammala
Painotalo Varteva Oy, Vaasa
Vasabladet Ab, Vaasa
Viestilehdet Oy, Helsinki
Viestipaino Oy, Tampere
Vuoliainen Oy, Riihimäki
Ab Wamac Suomi Oy, Söderkulla
Warkauden Lehti Oy, Varkaus
Weilin+Göös Oy, Espoo
Kirjapaino Oy West Point, Rauma
WS Bookwell Oy, Porvoo
WSOY Pro Oy, Helsinki
Kustannus Oy Yhteissanomat, Savitaipale

Gt

graafinen teollisuus ry

Lönnrotinkatu 11 A, 00120 Helsinki, puh. (09) 2287 7200, fax (09) 603 527

www.graafinenteollisuus.fi